

Endnu lidt om Fosterfordrivelses Strafbarhed.

Af Eyvind Olrik.

Den Diskussion, der har været ført dels her i Tidsskriftet dels i Kriminalistforeningen, har tjent til atter at vise, at der angaaende Spørgsmaalet om Fosterfordrivelses Strafbarhed hersker og har hersket meget forskellige Opfattelser. Det er ikke sandsynligt, at vor Tid skulde have det sidste og afgørende Ord at sige paa dette Omraade. Hvor afhængig den fremherskende Opfattelse i Samfundet kan være af givne konkrete Forhold, kan f. Eks. ses deraf, at Tilhængere af Fosterfordrivelses Straffrihed nu i de krigsførende Lande overdøves af Kravet til Kvinderne om at føde »Soldater«.

Det maa da være Opgaven at søge dette Forhold ordnet paa den Maade, der bedst stemmer med en fremherskende Opfattelse indenfor Tiden. Men de Hensyn, der spiller ind her, er saa mangeartede, at en Ordning, der kan vække almindelig Tilfredshed, næsten er uopnaaelig. En Regel om Straffrihed vil — ganske afset fra hvilke andre Farer den maatte rumme — krænke afgørende og inderlige Følelser hos mange og ikke de ringeste blandt Samfundets Medlemmer, uden at besidde noget Middel til at berolige disse. Omvendt vil en Straffebestemmelse virke stødende paa andre, og hvis den i sig selv er stræng og hævdes haardhændet, kan der deraf opstaa alvorlige Kalamiteter, medens dette Standpunkt dog gennem Mildnelse af Straffebestemmelsen og navnlig gennem en diskret og begrænset Anvendelse af Paatalemyndigheden, endelig ogsaa gennem Benyttelsen af Benaadnings-

instituttet, har Midler i Hænde til at undgaa altfor stærke Anstød.

Under denne Delthed i Opfattelserne — der jo iøvrigt indenfor det moderne Samfund ikke er noget kun til dette Omraade knyttet Fænomen — er der ikke saa megen Grund til paany at drøfte de principielle Grunde for eller imod; om dem vil der dog aldrig opnaas fuld Enighed. Derimod vil det være nyttigt at udskille de Forhold, om hvilke der trods alt bør kunne være væsenlig Enighed, og paa det øvrige Omraade træffe en Ordning, der i mindst mulig Grad udæsker til nogen af Siderne.

Heraf følger ogsaa, at det egenlig er ret orkesløst at drøfte hvilket Retsgode det er, der skulde beskyttes gennem Fosterfordrivelses Strafbarhed, og fra mulige Vanskeligheder ved Paavisningen heraf (som dog ikke forekommer mig særlig store) at drage Slutninger til Straffebestemmelsens Grundløshed *). Om det reale Interesseforhold, der paa kalder Ordning, og efter manges Opfattelse en strafferellig Ordning, kan dog ikke Tvivl herske.

Derimod er der et andet Forhold, som netop nu er bleven fremtrædende. Det er Kvindernes Deltagelse i den offentlige Diskussion, der særlig bringer det frem.

Intelligente og veltænkende Kvinder kommer i dette og lignende Spørgsmaal — saadan er i hvert Fald min Erfaring — atter og atter tilbage til Mandens Medansvar. Afgørelsen kommer for dem i mange Tilfælde til at bero paa, om Mandens Medansvar kan gennemføres; i saa Fald har de intet mod Kvindens Ansvar, som egenlig tiltaler disse Kvinder netop ud fra deres Følelse af det ophøjede i Kvindens Opgave paa dette Omraade; men skal »Manden« gaa

*) Retsbeskyttelsen for det gryende Liv, det vordende Menneskeliv synes iøvrigt ikke et urimeligt Grundlag for Bestemmelsen om Fosterfordrivelses Strafbarhed. Ørsted (Eunomia III 39) opfattede Fosterfordrivelse ligefrem som en Manddrabsforbrydelse. Bornemann (Samlede Skrifter IV 207) og Goos (Den danske Strafferets specielle Del I 13) sondrer her mellem Manddrab og Drab (Fosterdrab).

fri og frank, vil det være uretfærdigt at ramme Kvinden, og naar og saalænge Lovene ikke er anderledes end de nu er, bør Samfundet ikke med sin Straffemyndighed slaa ned paa Kvinden.

Heri er noget rigtigt, men ogsaa noget der skyder over Maalet.

Det er i og for sig rigtigt, at det enkelte Spørgsmaal ikke maa ses isoleret, men at man ogsaa maa gøre sig Rede for, hvorledes det staar i Forbindelse med andre Forhold, andre Sider af Livet, fra hvilke der ogsaa kan udgaa Impulser til Løsning. Da nu Aarsagskæden bestandig er saa indviklet og lang, kan man derved let komme til efterhaanden under sine Overvejelser at inddrage saa meget, at det hele ender med at slaa sammen over Hovedet paa en. Af Impulserne, som den videre Basis giver, maa man atter udskille en eller nogle enkelte som virkelig betydelige. Saaledes begrænset kan det videre Udsyn vendes til et Indsyn, der giver Spørgsmaalet den rette Belysning under ligelig Hensyntagen til dets naturlige Afgrænsning og til dets Forbindelse.

I dette Tilfælde kan Spørgsmaalets Besvarelse ikke være afhængig af Mandens Ansvar eller Medansvar. For det første fordi der, naar Spørgsmaalet stilles i denne Belysning, allerede har fundet en forvirrende Forskydning Sted. Spørgsmaalet om Fosterfordrivelse er jo ikke det samme som Spørgsmaalet om den besvangrede Kvindes Strafansvar for at fordrive sit Foster, men angaar enhver, hvad enten det er Mand eller Kvinde, der foretager, hjælper eller tilskynder til Fosterfordrivelsen. Men dernæst ogsaa fordi »Mandens« Ansvar ligesaa lidt som Kvindens kan løses skablonmæssigt, og den enes Ansvar eller Ansvarsfrihed ikke kan udledes af et tilsvarende (eller modsat) Resultat for den andens Vedkommende.

Rent praktisk set ligger vel Fejlen i første Række deri, at man ikke har haft Øje for, at Manden faktisk i en væsentlig Grad er inddraget under den mod Fosterfordrivelsen ret-

tede Retshaandhævelse; i anden Række gør det sig maaske ogsaa gældende, at man har overset, hvor lemfærdig baade Paatalemyndigheden og Retsanvendelsen nu allerede gennem lang Tid har været overfor selve den besvangrede Kvinde.

I Danmark blev dømt for Fosterfordrivelse (derunder Forsøg herpaa og Meddelagtighed deri):

1897—1900	.....	11	Mænd,	17	Kvinder
1901—1905	.....	7	—	8	—
1906—1910	.....	7	—	12	—
1911—1913	.....	7	—	18	—

For 1914 og 1915 foreligger endnu ingen Statistik. Af trykte Domme fra disse sidste to Aar findes 2, og i begge disse Tilfælde var de Tiltalte Mænd. Den ene var dels Anstifter overfor, dels meddelagtig med den af ham besvangrede Kvinde; den anden var en »professional«, der gav dem, hvem han gennem Avertering kom i Forbindelse med, Anvisning paa fosterfordrivende Midler *).

Viser saaledes Kriminalstatistiken for de sidste 20 Aar, at henvend de to Femtedele af Domfældelserne efter Strfl. § 193 falder paa Mændene, forrykkes Forholdet yderligere til Fordel for Kvinderne, naar man tager Hensyn til de mange Tilfælde, hvor en Fosterfordrivelse eller Forsøg herpaa er bleven oplyst, men Tiltale dog ikke er rejst mod Kvinden. Navnlige de Sager, der har været rejst mod professionelle Fosterfordrivere, og hvorunder disse har faaet en alvorlig Straf, viser talrige Eksempler paa, at man har fritaget de af de paagældende hjælpne Kvinder for Tiltale, skønt en utvivlsom Overtrædelse af Straffelovens Forskrifter forelaa fra deres Side.

*) Af Beretningen om Kjøbenhavns Politi for Aaret 1915 fremgaar, at der i 1915 i Kjøbenhavn kun i 1 Tilfælde har været indledet retslig Undersøgelse (mod en Kvinde) for Fosterfordrivelse, og at der ikke rejstes Tiltale i Sagen (se Bilag 17 til Beretningen). En utrykt Dom fra en Landjurisdiktion, der omtales i Retslægeraadets Aarsberetning for 1915 (S. 204), viser i dette Aar en Mand straffet for Forsøg paa at forelede den af ham besvangrede Kvinde til Fosterfordrivelse.

Mandens Ansvar har da længe eksisteret som en Realitet, og det ikke blot saaledes, at den professionelle Kvaksalver paa dette Omraade rammes haardt og rammes som Medgerningsmand eller Medhjælper ved de Kvinders Fosterfordrivelse, der giver sig under hans Behandling, men ogsaa saaledes, at den Mand, der forleder eller hjælper den af ham besvangrede Kvinde til Fosterfordrivelse, straffes netop for denne Forbrydelse. Paa den anden Side kan »Mandens« Ansvar ikke afgøres ved en simpel Henviſning til, at Besvangersen skyldes ham. Mandens Ansvar maa ikke være en Floskel, men Udtryk for en Realitet. Den løsagtige Pige har »ingen Far« til Barnet, fordi hun ikke véd, hvem af de flere det skulde være; den tilfældige Mand i disse tilfældige Moder kan have et moralsk Ansvar overfor sig selv og andre for at være Deltager i en saadan Trafik, men det er ikke for en eksakt og juridisk Betragtning muligt at gøre ham ansvarlig for, at Pigen siden bestemmer sig til at fordrive sit Foster, der generer hende i at fortsætte sin sædvanlige Levevis. Men selv afset fra saadanne Tilfælde, kan Sagen ikke være afgjort ved en Henviſning til Mandens Ansvar. Den Maade, hvorpaa dette føres i Marken, hviler paa en Betragtning af ham som »Forføreren«, der er meget langt fra altid at passe og i hvert Fald i denne Forbindelse hviler paa en Misforstaaelse. Det strafferetlige Ansvar for Manden kan bero dels paa en direkte — i videre Forstand fysisk — Medvirken til Forbrydelsen, dels paa et psykologisk Moment. Afgørelsen i sidstnævnte Henseende kan i det enkelte Tilfælde være tvivlsom, men maa foretages efter de samme Hensyn som ellers bestemmer Ansvar for psykologisk Meddelagtighed eller Medgerningsmandsskab.

Hvad der her er anført, er kun en enkelt Side af de Betragtninger, der gør sig gældende ved Overvejelserne angaaende den rette Lovordning paa dette Omraade. De øvrige Betragtninger har allerede i betydelig Grad været fremdragne under den førte Diskussion, og jeg skal ikke her

komme ind paa en samlet ny Vurdering af de modstridende Hensyn, der er gjort gældende, men indskrænke mig til at søge at optrække en Lovordning, der, saa vidt det er muligt, forebygger allfor skarpe Sammenstød. Jeg begynder her med de Tilfælde, om hvilke der formentlig ikke bør være Tvivl, hvad enten man iøvrigt er stemt for Strafbarhed eller Straffrihed for Fosterfordrivelse:

I. At den Kvinde, der har været Genstand for en Kønshedsforbrydelse, søger at fordrive sit Foster, maa være en for hende tilladelig Handling. Det typiske Tilfælde er her Voldtægten (Strfl. §§ 168 og 169); særlig fremhæves den Situation, at Voldtægt er begaaet af den fjendtlige Stridsmagts Soldater under en Okkupation, — i Frankrig har man endog, saavidt vides, givet en særlig Lov herom. Omraadet rækker imidlertid videre, navnlig ogsaa til Tilfælde, hvor Samleje er skaffet med sovende eller bevidstløse eller ved Benyttelse af en Vildfarelse fra Kvindens Side med Hensyn til Identiteten af den Person, hun indlader sig med (jfr. i det hele Strfl. §§ 170—172).

Bevisfordringerne bør, naar et Samleje af denne Karakter er konstateret, iøvrigt ikke stilles for strænge; det maa være tilstrækkeligt, at Kvinden har god Føje til at tro, at Besvangrelsen skyldes et saadant Samleje.

Nogen skarp Grænse vil dog næppe kunne drages ved de Forbrydelser, der betegnes som Kønshedsforbrydelser i teknisk Forstand. Indenfor denne Grænse falder det Tilfælde, at Samlejet er opnaaet ved strafbart Misbrug af overordnet Stilling (Strfl. § 167). Der vil kunne rejses Tvivl, om dette Tilfælde saavel som de Tilfælde, hvor Stilling til Fosterbarn, Myndling o. l. er misbrugt (Strfl. § 166), skal medtages under Straffriheden; men det forekommer mig dog ikke ubegrundet at udstrække Straffriheden, i hvert Fald fakultativt, dertil. Ligeledes kunde der være Spørgsmaal om Straffrihed, hvor Besvangrelsen skyldes et grovt

Incest, i hvert Fald naar Kvinden nærmest er den forførte. Ved de i Strfl. § 173 anførte Forbrydelser (Samleje med Pige-barn under 12 Aar) maa Besvangrelse vel anses udelukket, saa at Spørgsmaalet derfor ikke kommer til at foreligge, og ved den efter Strfl. § 174 strafbare Forførelse ligger Forholdet formentlig for langt ude til at begrunde Straffrihed for Fosterfordrivelsen, hvis denne ellers, ogsaa under Hensyn til Pigens Alder, er strafbar; bl. a. vil jo iøvrigt Pigens Umodenhed som Regel udelukke hende fra den begrundede Selvbestemmelse om Fosterfordrivelsen, og at overlade en Beslutning i saa Henseende med dens dybe Indgriben i Kvindens Liv til Forældre eller Værge, vilde være ret hasarderet. En anden Sag er, at saafremt der ved Fosterfordrivelse hjemles Adgang til fakultativ Bortfalden af Straffen, vil naturlige Forudsætninger herfor kunne tænkes at frembyde sig netop her.

II. Hvorledes man end ellers stiller sig til Spørgsmaalet om Fosterfordrivelses Strafbarhed, maa en Afbrydelse af Svangerskabet være tilladt for Lægen, naar det sker for at redde Moderens Liv eller til Fjernelse af alvorlig truende Fare for hendes Helbred. Afgrænsningen i sidstnævnte Henseende vil mulig kunne volde nogen Vanskelighed; en Kontrol kan tænkes indført gennem tvungne Indberetninger til overordnet lægelig Autoritet *).

III. Et Foster foreligger lige fra det Øjeblik, da det befrugtede Æg begynder sin Udvikling, og indtil det Tidspunkt, da det fuldbaarne Barn bringes til Verden, d. v. s. kommer til Syne udenfor Moders Liv **). I Løbet af denne Tid undergaar Fosteret en Udvikling, der maaske er Livets største Vidunderlighed, fra en enkelt befrugtet Celle til en

*) Jfr. Leop. Meyer Forhandlingerne paa Dansk Kriminalistforenings X Aarsmøde (1913) S. 138.

***) Saaledes Knud Pontoppidan: Retsmedicinske Forelæsninger og Studier I (1907) S. 139.

saa at sige levende og yderst sammensat Organisme, der opfylder alle de væsenligste Betingelser for menneskeligt Liv. Fysiologisk set er det sikkert umuligt indenfor dette Tidsrum at opstille nogen Grænse, saaledes at Fosteret fra et vist Tidspunkt skulde være noget væsentligt andet end forud derfor, specielt ogsaa saaledes at det først fra hint Tidspunkt skulde kunne i fysiologisk Forstand betegnes som levende *).

Ikke desto mindre er det sikkert, at der i den menneskelige Betragtning af dette Forhold gør sig en meget stærk Tendens gældende til at opfatte Fosteret paa en forskellig Maade efter Graden af dets Udvikling. Det er vel sandt, at den kærlige og moralsk fuldt udviklede Moder betragter sin Livsfrugt som hellig fra det Øjeblik hun véd eller blot aner, at den ved Befrugtningen er kommen til Stede, og denne Moder kender ikke Grænse for den Omsorg, som hun lige fra dette Tidspunkt vier sit Foster. Men Livet, i dette Tilfælde den retlige Ordning, maa indrette sig mere efter Gennemsnitstilfældene. Og Gennemsnitsbetragtningen blandt Menneskene, Kvinder ikke mindre end Mænd, gaar ud paa og har allerede fra meget gamle Tider gaaet ud paa, at der er en afgørende Modsætning mellem Fosteret i den første Tid og under dets senere Udvikling. Den gamle Lære om »besjælede« og »ubesjælede« Fostre var i sin Naiveitet et malende Udtryk herfor, og instinktmæssig greb den det Punkt af Udviklingen, som ogsaa Opfattelsen senere bestandig har grebet tilbage til: om der er »Liv« i Fosteret eller

---

*) Som Svar paa et forsigtigt Spørgsmaal fra Overretsassessor Poul Hansen udtalte Professor Leopold Meyer paa Dansk Kriminalistforenings X Aarsmøde (1913) ifølge de trykte Forhandlinger S. 164: Der er aldeles ingen Grænse; fra det Sekund, den mandlige og den kvindelige Kønscelle har forenet sig, og derved Befrugtning har fundet Sted, og det ny Væsen er bleven til, vokser denne nu forandrede Celle, som i sig har noget af det mandlige og noget af det kvindelige Stof, og formerer sig gennem en ganske gradvis Udvikling. Det er fuldstændig umuligt at drage nogen bestemt Grænse, hvor man kan sige: Nu er det et Væsen, før den Tid var det ikke noget Væsen.

ikke, om Fosteret har bevæget sig. Indtil dette Tidspunkt er det — irrationelt, men populært opfattet — kun Kvinden, der er svanger; fra dette Tidspunkt er hun den, der midlertidig huser et selvstændigt Liv, der alt har meldt sin Ankomst. Ogsaa i selve den svangre Kvindes Bevidsthed skifter Opfattelsen til en vis Grad paa dette Tidspunkt. Før dette har Livsfrugten for hende den Værdi, som hendes Kærlighed og Omhu for den giver den; men fra det Øjeblik, da »han« (eller »hun«) »lever«, er dette ny Liv ligesom bleven Hovedpersonen, i Forhold til hvilken hun føler sig som den underordnede, der kun fuldbyrder noget, der allerede har selvstændig Værdi. Gennem sin egen Selvfornægtelse føler da den ikke ganske unaturlige Moder sig fra hint Tidspunkt paa en ny, inderlig Maade knyttet til sit Foster, eller om man vil tagen i dettes Tjeneste. Men i Fornægtelsen af denne dybe Tilknytning maa Samfundet ogsaa til enhver Tid se et langt alvorligere Fænomen end i Moderens Ligegyldighed overfor eller Forsøg paa at skille sig af med Livsfrugten paa et tidligere Tidspunkt.

Denne Betragtning, der stiller det spæde Foster i et andet Plan end det mere fremskredne, er bleven i høj Grad bestyrket ved den moderne Udvikling af antikonceptionelle Midler og den Opfattelse, som den utvivlsomt vidtstrakte Anvendelse af disse fremkalder. Er Forebyggelse af Besvangrelsen godkendt, ligger det nær, naar — uheldigvis — Befrugtning maatte have fundet Sted, at overføre en lignende Betragtning paa Fjærnelsen af det befrugtede Æg, saalænge dette endnu er i en Tilstand, der for den gennemsnitlige Betragtning ikke paa fremtrædende Maade adskiller sig fra Ægcellens hidtidige Tilstand. Hvorledes vilde man egenlig være til Mode ved at skulle straffe den Kvinde for Fosterfordrivelse, der gør sig til Regel efter et Samleje at foretage en Udskylning for at »undgaa« Besvangrelse *). Men frem-

*) Om der vil foreligge [Forsøg paa] Fosterfordrivelse, maa vel bero paa, om Handlingen hindrer [tilsigter at hindre] Befrugtning eller fjærner [tilsigter at fjærne] et allerede befrugtet Æg. Om det fysiologiske

deles vil den »populære« Opfattelse — ikke uden Grund — vægre sig saa at sige ved at tage alvorligt en Række ret uskyldige Handlinger, som formentlig ikke sjældent forekommer paa tidlige Stadier af Svangerskabet. Fru Malling Hauschultz har allerede nævnt at løbe efter Sporvognen *), mange andre Eksempler kunde nævnes: at paatage sig mere anstrængende Arbejde end ellers, løfte Byrder, strække sig, trække varme Bade længere ud, hoppe, springe, danse o. s. v.

Men hertil kommer, at hvor Talen er om »Fosterfordrivelse« eller Forsøg herpaa paa tidlige Stadier af Fosterets Udvikling, vil der hyppig baade i objektiv og subjektiv Henseende foreligge saadanne Forhold, at det vil kunne være tvivlsomt, om de almindelige strafferetlige Betingelser for Forbrydelsen er til Stede, eller dog om det har nogen Værdi at straffe. Ikke helt sjældent vil det vise sig at have været blind Alarm: Besvangrelse foreligger slet ikke. I andre Tilfælde er Uvisheden hos Kvinden i alt Fald saa stor, at man, selv om en juridisk Overvejelse maatte føre til at statuere Tilstedeværelsen af det nødvendige Minimum af de Forudsætninger, hvoraf et straffbart Forsæt er betinget, vil finde det lidet rimeligt at straffe **). Der vil altid være meget der

---

Forhold, der vil være afgørende herfor, maa det tilkomme de sagkyndige at udtale sig. I saa Henseende udtaler Retslægeraadet i en Skrivelse til Justitsministeriet af 12. Marts 1916 (optaget i Raadets Aarsberetning for 1915 S. 195 ff.) m. H. t. Bedømmelsen af Paternitetsbeviset, at »Samleje og Befrugtning ikke er samtidige. Der kan ligge fra Dage til Uger mellem det Samleje, der fører til Befrugtning, og Besvangrelsen«. Men er Forholdet ikke det, at Spillerunimet ogsaa kan være meget mindre, og forudsætter den gængse Opfattelse ikke, at netop dette er Tilfældet?

*) Dette Tidsskrift, indeværende Aargang S. 193.

**) Pontoppidan anf. Værk S. 139 skildrer, vistnok i det hele træffende, Forholdet saaledes: Første Gang Menstruationen udebliver, tillægger Pigen det ikke videre Betydning; hun anser det for en tilfældig Uregelmæssighed. Anden Gang er det allerede mere paafaldende; men hun haaber dog endnu, tager nogle varme Fodbade eller anvender lignende Husraad. Først naar Perioden for tredje Gang lader vente paa sig, er hun ikke længer i Tvivl om, hvad det betyder, saa meget mindre,

taler for at lade Strafbarheden af Fosterfordrivelse eller Forsøg herpaa være begrænset til de Tilfælde, hvor selve Svangerskabet er bragt udenfor væsenlig Tvivl, baade objektivi og i Kvindens egen Bevidsthed *).

Den populære Opfattelse af Fosteret paa de tidlige Stadier som noget mindre betydeligt, støtter sig jo ogsaa til en vis Grad til de tilstedeværende fysiologiske Forhold: Ved Udgangen af den tredje Svangerskabsmaaned har Fosteret endnu kun en Længde af 8 à 10 cm og vejer 50 à 75 Gram; først paa dette Tidspunkt begynder ogsaa Kønnen at kunne skelnes **). Først efter Udgangen af den tredje Maaned vil formentlig ogsaa Fosterbevægelser kunne paaregnes.

Den gamle Sondring mellem »besjælede« og »ubesjælede« Fostre har da sin menneskelige Berettigelse, selv om den ikke kan fysiologisk begrundes. Men den er for vag til i denne Skikkelse at lægges til Grund for den strafferetlige Ordning. Dertil vil kræves Kriterier af i hvert Fald noget større Bestemthed. Afset fra alt andet vilde det ogsaa være lidet heldigt at indføre et afgørende Moment — om Fosterbevægelser havde været fornemmet paa det Tidspunkt, da de fosterfordrivende Handlinger foretoges eller forsøgte — ved hvilket man vilde være henvist til Kvindens egen, som oftest ukontrollbare Forklaring. Men det synes muligt, forsvarligt, i visse Henseender ogsaa tillalende at begrænse Fosterfordrivelsens Strafbarhed til Handlinger foretagne efter den tredje Svangerskabsmaaned ***). Brodden vil være brudt af de fleste af de Indvendinger, der tiest fores i Mar-

som der træder andre Graviditetstegn til. Og paa dette Tidspunkt er det da, at hun skrider til at befri sig for Følgerne af sit Fejltrin.

*) Anderledes derimod m. H. t. de Forhold, der omhandles nedenfor under V og til Dels under IV.

***) Pontoppidan anf. Værk S. 150.

****) Her er Tale om den besvangrede Kvindes egne Handlinger. M. H. t. Strafansvaret for andre i Tilfælde, hvor Kvindens egne Handlinger vil blive straffri, lader en tilsvarende Begrænsning sig ikke opstille; men her er Talen da ikke ubetinget om en som Fosterfordrivelse strafbar Forbrydelse; jfr. i det hele nedenfor under IV og V.

ken mod Fosterfordrivelses Strafbarhed; man rammer i det væsentlige de Handlinger, der haves for Øje ved Kravet om Statens Straffemyndigheds Træden til paa dette Omraade, og man undgaar den Krænkelse af Retsbevidstheden hos talrige gode Borgere, som Straffriheden vilde være.

Vil man ikke hjemle Straffrihed indenfor de tre første Svangerskabsmaaneder, maa man i hvert Fald behandle de herhenhørende Tilfælde som Regel meget mildt; Straffens Minimum maa være ganske lavt, og der bør være Adgang til efter Omstændighederne at lade Straffen ganske bortfalde, selv om man ikke — hvad dog vistnok burde finde Sted — tør fastslaa en lignende Mulighed m. H. t. fosterfordrivende Handlinger foretagne paa et senere Tidspunkt. Tør man ikke unddrage de tre første Maaneder fra Strafbarheden, vil der i hvert Fald være god Brug for — som af Straffelovskommissionen foreslaaet *) — at hjemle Adgang til at lade Forsøget blive straffrit i videre Omfang, end dette vilde følge af de almindelige Regler om Tilbagetræden fra Forsøg.

IV. I de Tilfælde, hvor den svangre Kvindes Handling er strafbar som Fosterfordrivelse, er enhver *M e d v i r k e n* hertil fra *a n d r e s S i d e* ved Anstiftelse, Opmuntring, Hjælp og lign. strafbar efter de gældende Regler om Medvirken til en Forbrydelse. Her er vel særlig Omraadet for det »Mandens Ansvar«, hvorpaa der lægges Vægt fra Kvindernes Side, og hvorom der er talt ovenfor. Det maa være Retshaandhævelsens Opgave at være vaagen paa dette Omraade. Men endnu mere gælder dette, hvor Talen er om en *p r o f e s s i o n e l* Medvirken, ligegyldig fra hvilken Side den foreligger, og for en saadan Medvirken er det rimeligt indenfor Fosterfordrivelsesforbrydelsen at foreskrive en højere Strafferamme, i hvert Fald et særlig skærpet *M a k s i m u m*.

---

*) Udkast (1912) § 251, 1. St., 2. Punktum (Henvisningen til § 244, 2. St. jfr. § 59).

Fremdeles kan det ikke være tvivlsomt, at Fosterfordrivelse og Forsøg herpaa u d e n den svangre Kvindes Samtykke er og altid maa vedblive at være strafbar efter Gerningsmandsregler. Dette maa gælde paa hvilket som helst Stadium af Fosterets Tilværelse, og Straffen maa her fastsættes efter en væsentlig højere Skala end Straffen for Fosterfordrivelse begaaet af den svangre Kvinde eller med hendes Samtykke. Dette maa ogsaa gælde, hvor der vel maatte være erhvervet et Samtykke, men dette er retligt betydningsløst (sindssyge, Tvang o. l.).

V. Med det anførte er Reglerne om a n d r e s Ansvar for fosterfordrivende Handlinger dog ikke udtømt.

I de Tilfælde, hvor den svangre Kvindes Fosterfordrivelse falder udenfor det strafbares Omraade, kan dog ikke derfor andres Medvirken hertil være tilladt uden meget væsentlige Begrænsninger. Her er Tale om Handlinger af dybt indgribende Betydning for menneskeligt Liv og Helbred, og Adgangen til at tage en Kvinde under denne »Kur« maa være undergivet de samme Begrænsninger, som ellers gælder med Hensyn til Behandling af Sygdomme. De Grunde, der bestemmer hine Begrænsninger, gør sig her endog særlig stærkt gældende. Fosterfordrivende Handlinger eller Medvirken til saadanne maa — naar de ikke falder ind under den som saadan strafbare Fosterfordrivelses Omraade — straffes som et særlig grovt Kvaksalveri, medmindre de foretages af en dertil fuldt kvalificeret Person. Som saadan er der sikkert ikke Grund til at anerkende andre end den uddannede Læge. For andre i denne Forbindelse ukyndige Personers Medvirken maa der være Adgang til indenfor Kvaksalveriforbrydelsen at fastsætte en alvorlig Straf; er der Tale om et professionelt udøvet Kvaksalveri i saa Henseende, bør en kvalificeret Strafferamme med et højt Maksimum komme til Anvendelse.

Der kunde rejses det Spørgsmaal, om den svangre Kvinde, der henvender sig til Kvaksalveren, da ikke ogsaa

bliver strafbar som Anstifter eller meddelagtig i Kvaksalveriforbrydelsen. At statuere dette vilde dog ikke stemme med almindelige Retsgrundsætninger og sikkert være urimeligt; Samfundet vilde ikke opnaa noget ved at drage den Kvinde, hvis Liv eller Helbred er Indsats i dette Foretagende, ind under dette strafferetlige Synspunkt. Da Talen her er om Tilfælde, hvor hendes Fosterfordrivelse som saadan netop ikke er strafbar, skulde det heller ikke synes nødvendigt ad denne Vej at søge modarbejdet en mulig Tilbøjelighed til at gaa til Kvaksalveren i Stedet for til Lægen. Den svangre Kvinde selv bør derfor ikke inddrages under den paagældende Lovbestemmelses Ord og dermed efter de sædvanlige Regler for *concursum necessarium* være straffri.

Der er endnu et Punkt, jeg tror at burde nævne i denne Forbindelse. Ikke fordi jeg mener, at det skulde have nogen Betydning med Hensyn til Forholdets Inddragen under det strafbares Omraade. Men fordi Spørgsmaalet, der ikke synes fra anden Side at være bleven paaagtet, naturligt maa rejse sig, naar Fosterfordrivelse eller et vist Omraade indenfor denne bliver straffri, og netop da kan faa en selvstændig Betydning.

Det Hovedsynspunkt, der fores frem for Fosterfordrivelsens Straffrihed (for hele Omraadet eller delvis), er, at den svangre Kvinde selv maa være raadig over sin Livsfrugt, om hun vil bære den frem til Liv eller skille sig af med den. Grundbetragtningen herved er, at Moderen i dette Forhold med sit Liv eller Helbred gør en Indsats, om hvilken hun maa have Ret til selv at træffe Bestemmelse. Selv om man ikke iøvrigt vil rokke ved denne Grundbetragtning, maa man dog i en enkelt Retning undergive den en vis Begrænsning. Naar og saalænge man anerkender Ægteskabet som det omfattende Fællesskab i aandelig og materiel Henseende, hvorved Kulturudviklingen er bleven staaende og forhaabenlig

fremdeles vil blive staaende, kan man ikke paa Forhaand udelukke Ægtemanden fra en vis Indflydelse i det her omspurgte Forhold. Hans Andel i, hans Interesse i den tilstedeværende Livsfrugt lader sig ikke nægte. Ikke saaledes at forstaa, at han skulde kunne bestemme end sige fremtvinge dens Fjærnelse, saafremt Moderen ikke ønsker denne. Men bortset fra saadanne Tilfælde, hvor Manden ved sit øvrige Forhold maatte have forspildt sin Ret i saa Henseende, maa det kunne kræves, at Hustruen ikke uden hans Samtykke skiller sig af med sin Livsfrugt *). Under Hensyn til de Rettigheder, som Lovgivningen dog nu eventuel tillægger Faderen til et udenfor Ægteskab født Barn (Lov Nr. 130, 27. Maj 1908 § 10), kunde der ogsaa rejses Spørgsmaal om at tillægge ham en lignende Indflydelse; men baade praktiske og reale Hensyn taler dog formentlig herimod trods de enkelte Tilfælde, hvor en saadan Adgang vilde kunne have Værdi.

I de Tilfælde, hvor Mandens Samtykke til Livsfrugtlens Fjærnelse udkræves, bør dog sikkert ikke Manglen af dette inddrage Hustruens Forhold under Reglerne om strafbar Fosterfordrivelse. Det vilde for Nutidens Betragtning være hensigtsløst at omgærde den ægteskabelige Fred med Garantier af denne Art. Men Forholdet bør kunne faa Betydning, hvor Spørgsmaal om Skilsmisse rejses. Ved dette Spørgsmaals Losning bør der af Administration eller Domstole kunne tages Hensyn til en Klage fra Manden i saa Hen-

*) I gammel Tid har dette Synspunkt, hvorved ogsaa et Hensyn til Slægten gjorde sig gældende, spillet en væsentlig Rolle, jfr. saaledes den af Cicero omtalte Sag, hvor en gift Kvinde straffedes, endog paa Livet, fordi hun havde ladet sig købe af Mandens Arvinger til at fordrive sit Foster (M. Tullii Ciceronis oratio pro Cluentio cap. 11: Memoria teneo Milesiam quandam mulierem, cum essem in Asia, quod ab heredibus secundis accepta pecunia partum sibi ipsa medicamentis abegisset, rei capitalis esse damnatam; nec injuria quae spem parentis, memoriam nominis, subsidium generis, heredem familiae, designatum rei publicae civem sustulisset).

seende, og kommer vedkommende Myndighed til det Resultat, at den under de foreliggende nærmere Omstændigheder er begrundet, bør der kunne gives dette Udtryk saavel i Afgørelsen af, om Skilsmisse (Separation) bør finde Sted, som ogsaa med Hensyn til Vilkaarene for denne.
